

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Letna cena: 6 K. Vrednina za pošiljanje na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge kavenavstrijske dežele 8 K. Sam po sebi, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odprevanja. — Učje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroska cesta šte. 5, sprejema naročnine, iskerate in reklamacije. — Za mesečne se plačajo od enotnega polizvata za celotni 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parče in zahvale vsaka petičestva 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Iskerati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Potres v Italiji.

Vsled potresa 30.000 mrtvih. — Sv. Oče obiskuje ranjence. — Več sto milijonov škode po potresu. — Novi avstrijski zunanji minister baron Burian. — V Galiciji radi slabega vremena samo artilerijski boji. — Rusi od daleč opazujejo Przemysl. — V Karpatih vsled mraza in snega mir. — Ruske čete v Karpatih veliko trpijo vsled mraza in črnih koz. — S srbskega in črnogorskega bojišča nobenih poročil. — Sovražno brodovje odplulo iz Adrije.

noče, da ostane večina našega polja neobdelanega in se bo potem pridelala le mala množina žita. Slaba letina ob času vojske pa pomeni — lakoto! Delavske moči za kmetijstvo se torej nujno rabijo. In v Avstriji ih imamo dovolj. V vseh delih naše države je vse polno beguncev iz krajev, kjer divja vojska, imamo tudi tisoče ruskih ujetnikov. Vse te mora naša država vzdrževati. Naj bi se torej pri vladi tudi pomislilo, kako bi se te ljudi moglo koristno porabiti pri nujnih delih in jim tako dati priliko, da ne bodo v Avstriji Bogu kradi zlati čas. Begunce in ujetnike se naj da na pomoč kmetjstvu pri nujnem spomladnem delu. To bi bilo pravično! Dežela, ki jim je dala čez zimo kruha, ima tudi toliko pravice, da zahteva od njih, da poprimajo za delo, ko je treba, da se izžerpane zaloge živeža in kruha zopet napolnijo. Med begunci iz Galicije in Bukovine jih je na tisoče, ki so vajeni kmečkega dela, naj se jih torej tudi za to uporabi. Isto velja glede ujetih ruskih vojakov. Ako bi se te delavske moči primerno razdelile, bilo bi spomladaj mogoče v vseh delih dežele poljska dela pravočasno opraviti. Skrb oblasti, posebno odborov za obdelovanje polja in spravljanje pridelkov mora biti, da še za to zadevo pobrigajo. Setev, delo na polju letos ni stvar posameznika, ampak cele dežele in države. S pridnim delom se varujemo pred — lakoto!

S pridnim delom se varujemo pred lakoto.

Vlada je kmetom lansko leto nujno priporočala, naj sejejo mnogo krušnega žita. Naše kmečko ljudstvo se je temu pozivu tudi v veliki meri odzvalo, dasi ravno je jeseni 1914 že mnogo mož in konj radi mobilizacije manjkalo. Sedaj pride čas spomladnih opravil na njivah in drugih nujnih del na polju. Kako se naj sedaj ista opravila, ko je vsled dveh pozovnih naborov šla večina moških delavnih sil na bojišče? To je vprašanje, na katero se bo vlada morala ozirati, ako

Silen potres v Italiji.

Nad 80.000 ljudi mrtvih.

Kakor smo že v zadnji številki med najnovejšimi poročili omenili, je bil v sredo, dne 13. januarja v srednji in južni Italiji hud potres, ki je pokončal v nekaterih sekundah cvetoča mesta, trge in vasi. Potres je zahteval nad 80.000 človeških žrtev.

LISTEK.

Kaj ostane tudi po vojski.

Vsaka vojska je grozna, a ta prva svetovna vojska, Bog daj, da bi bila zadnja, je uprav nepopisno strašna in usodepolna. Pa glejte, nekaj bo stalno ostalo tudi po njej, nekaj je, kar je močnejšega, nego vsi dosedanji boji, tudi boj, ki se bje sedaj. Čujte samo, kar piše o tem češki kmet po imenu Martin Vavra v božični prilogi lista „Venkov“, ki je glas lo češke kmečke stranke. Vavra piše tako-le:

Na moji zemlji, in sicer na mojem vrtu stoji zelo stara žitnica. Zgrajena je iz tesanega lesa in je s slamo krita. Čuvam in varujem jo tako, kakor kak dragocen kamen. To je namreč zadnji ostanek starinskih stavb na mojem posestvu.

Naš rod se omenja na tem posestvu že leta 1616. Že pred tem časom je bila zgrajena ta moja žitnica, v katero je spravljal moj praded svoje baš ne prevelike pridelke. Ta naša žitnica je preživela več nego deset človeških rodov. Kaj je vse videla ta priprosta stavba, koliko nad in solz, koliko gorja in veselja!

Pod spodnjim delom sten naše žitnice stoji dvoje močnih hrastovih brun. Tega nisem nikjer drugod videl, tudi ne slišal. Moj praded je vzel ta brunamenda zato, ker drugih ni imel. Na eni teh brun so vrezane letnice:

P. J. K. L. (Po Jezusu Kristusu leta) 1642. — P. J. K. L. 1756. — P. J. K. L. 1813. — P. J. K. L. 1866.

To so letnice velikih evropskih vojsk: Tridesetletne vojske, sedemletne vojske, Napoleonovih vojsk

in avstrijsko-pruske vojske. Stari dedec je nešteto krat pripovedoval vnuku, oče svojemu sinu, kaj pomenijo te številke, ki so vrezane v hrastovem brunu. To tridesetletna vojska, ki je trajala od l. 1618 do 1648, je prišla sedemletna vojska od l. 1749 do 1756, zatem Napoleonove vojske od l. 1796 do 1813, v katerih je padel brat mojega pradeda, in končno vojska l. 1866. Vse te vojskine grozote je videla in preživela naša kmečka žitnica, naše kmečko posestvo, naš kmečki rod! Ko so tudi mene meseca avgusta 1914 poklicali pod orožje, sem vzel lestvico, dleto in kladivo in sem vrezal v hrastovo brunu letnico P. J. K. L. 1914. V duhu sem si pa rekel: To je menda moj zadnji spomin, zadnja sled na tem posestvu. Med vrati je stala moja žena. Na roki je držala dve leti starega sinčka, okrog nje je pa skakljaj petletni sinček Mirko. Pogledal sem na njo in opazil, da se joče. Nisem rekel nič, samo mislil sem si: Ako mi je prisoteno, da padem v vojski, bom padel. Toda moj rod ne bo zginit. Za menoj bo gospodar l na tem našem posestvu moj sin, na posestvu, katero je naše že več kakor 300 let. Ta misel me je neizmerno ohrabrila in s krepko roko sem vrezal letnico v staro hrastovo brunu. Nato sem šel mirno na vojsko.

Boril sem se v več krvavih bojih in v nekem ljutem boju sem dobil strel v levo oko, a desno je ostalo zdravo. Z zdravim očesom hočem odslej bolj skrbno paziti na svoje gospodarstvo, kakor sem poprej storil z obema zdravima očesoma. Še-le v tej vojski sem spoznal, koliko je vreden kmečki grunt, kmečki stan in kmečki rod. V vojski sem videl, kako se rušijo gospodske hiše, graščinski dvorci in gradovi velikašev. Videl sem, kako so bile razstreljene velike tovarne, kako se začasno zastopujejo velikanski rudniki in petrolejski izvirk. Videl sem, kako so v trenutku prene-

hali trdni železniški mostovi in tuneli in kako od vsega tega ni ostalo nič več kakor kup pepela. Vse to sem videl, nikjer pa nisem videl, kako propada kmečki grunt.

In glej, tudi ta naš grunt je bil tolikokrat v vojski upuščan. Toda krepke kmečke roke so kmalu izbrisale zadnje sled vojske, naša polja so zopet rodila kakor pred vojsko in naš kmečki rod se je na tem gruntu zopet in krepkejšo ukoreninil. V tem boju sem se neizmerno mnogo naučil. To je bila moja gimnazija in moje vsučilišče in še šestdesetkrat več. Ostal sem brez enega očesa, a sedaj se le imam pravo kmečko pamet. Oj, da imam toliko razuma, toliko sposobnosti, toliko moči in toliko časa, da grem od vasi do vasi in da vsem kmetom pokažem in razložim to: Kmečki brate! Razen Boga je vse slabo in minljivo, vse je ničevno razen Boga in kmečkoga grunta. Branimo, čuvajmo, obdelujmo in izpolnujmo te svoje kmečke grunte, te svoje kmečke domove z vsem svojim srcem in z vsem svojim umom, z vso močjo in pametjo! Učimo svojo kmečko deco, da je prvo plemstvo na svetu naš kmečki stan, če je kmet naobražen, pa hoče tako delati in zna tako gospodariti, da se mu ves njegov trud obilno plačuje, in če se zna in hoče tako složiti med seboj, da bo v resnici prvi stan v narodu s svojo slovo, pa ne samo s svojo množino, ki sama po sebi ne pomeni veliko. Ej, da mi je hoditi od vasi do vasi in vsepovsodi oznanjati to resnico, kako bi naša dežela vkljub vsaj tej strašni vojski kmalu malo drugače izgledala! In kako bi potrajala 1914 še daljše govoro!

Vse propada in prestaja, kmečka zemlja pa ostaja. Pol mi vojska zruši sveta, porušila ne bo kmeta!

Najnovejša poročila se nahajajo pred inserati.

Začetek potresa.

Bilo je megleno jutro v sredo dne 13. januarja. V mestih so bile ulice polne ljudi. Nekaj minut pred 8. uro se je naenkrat stresla zemlja, slišalo se je voljo gromenje pod zemljo, v zraku pa je nastal silen piš. Hiše so se zrušile, kakor bi jih neka izredna sila pihnila s površja. Mesto Avezzano, ki leži izhodno od Rima, je bilo na enkrat sama razvalina. Vse hiše so se zrušile; pod razvalinami pa je bilo na mah zakopanih samo v tem mestu nad 10.000 prebivalcev. Prvi potresni sunki so bili najsilnejši in so trajali 30 sekund.

Potresu sledi požar.

V Avezzanu in tudi drugih po potresu poškodovanih mestih je potresnim sunkom sledil požar. Kar ni uničil potresa, je pokončal požar. Nad mestom Avezzano, kjer ni ne eno poslopje ostalo celo, so se valili iz razvalin gosti oblaki črnega dima, ponekod pa so se dvigali proti nebu celi stolpi plamena. Mnogi ranjenci pod razvalinami, ki bi se sicer še bili mogoče rešili, so postali žrtev ognja. Se le, ko je došlo na pomoč vojaštvo, so ogenj po nekaterih krajih ugasnili, drugod pa omejili.

Žrtve.

V mestu Avezzano je od 11.000 prebivalcev našlo smrt pod razvalinami nad 10.000 oseb, v Pescini 5000, v Magliano della Marsi 1500, v San Benedetto 3000, v Ortucio 2000, v Gioia dell Marsi 3000, v Celanu 4000. Ostale žrtve so bile ubite v drugih manjših krajih in na deželi.

Zemlja je požirala ljudi.

V mestih Avezzano in Pescina je zemlja na več krajih močno razpočila. Nastala so velika brezdnina, kamor so se podirale hiše in pogrezali ljudje in živali. Iz globočine teh razpok pa se je dvigal dim in žvepleni podzemski smrad. Jok in stok se je razlegal po nesrečnih krajih. Ulice italijanskih mest so po večini zelo ozke. V času, ko je nastal potres, so bili vednoma vsi prebivalci na ulici. In tako so podirajoče hiše se zrušile na stotine otrok, ki so hiteli v šole, na krdela vojakov, ki so korakali na vojaška vežbališča.

Zemlja se 115 krat stresla.

Potresni sunki so se ponavljali na dan nesreče skoro celi dan in še naslednje dni. V četrtek, dne 14. januarja zjutraj ob 3. uri je bil zopet posebno močan sunek, ki se je čutil skoro po vsej Italiji. Ljudje so preplašeni bežali na prosto. Do sobote, dne 16. januarja se je zemlja stresla na Italijanskem 115 krat. To liko je uradno dognano po potresnih opazovalnicah.

Skoda.

Skoda, ki jo je napravil potres v srednji in južni Italiji, je sedaj še nepregledna. Ceni se površno na več sto milijonov. Za prebivalstvo, ki je vsled potresa brez strehe, se zbirajo po celi Italiji darovi. Vlada je uradno razglasila, da odklanja vse darove in podporo iz tujine. Gotovo bi se vse države kosale, da v sedanjem vojnem času izkažejo Italiji prijateljstvo, ki še je nepristranska. Italija pa bi ne bila rada hvaležna na nobeno stran, hoče pač imeti proste roke za bodočnost.

Očividci pripovedujejo.

Poročevalec lista „Giornale d'Italia“ je drugi dan po potresu odpotoval v Avezzano. Časnikar pripoveduje: Z avtomobilom sem se peljal iz Rima do vasi, ki leži 5 km pred porušeni mestom. Dalje ni šlo. Od tam smo šli peš. Za pot, dolgo 4 km smo rabili 10 ur. Prišli smo večkrat do globokih razpoklin, čez katere nismo mogli. Po velikih ovinkih smo se morali navadno izogniti tem brezdnim. Ko smo prišli do vasi, ki leži kake pol ure pred Avezzano, smo obstali. Groza nas je spreletavala. Široka državna cesta in železniška proga sta se v širokosti 10 do 15 metrov pogrezni. Iz brezdnina pa se je valil dim in med črnim dimom je sikal plamen. Zopern vzduh nam je silil v nos. Ko smo prišli v mesto, se nam je nudil grozen prizor: Poprej lično mesto je bila sama razvalina. Od treh cerkva v Avezzano ni ostala ne ena, vse je bilo porušeno k tlom. Gost dim in vzduh po ognju in žveplu se je valil po mestu. Redki prebivalci so se kajčiči tavalji po razvalinah in iskali svoje... Glavna ulica se je popolnoma pogreznila...“

Vse naokoli razvalina.

Italijan Ignazio Barbagallo se je ravno pripeljal v mesto San Benedetto, ko se je dogodil potres. Pripoveduje tako-le: Bil sem priča enega groznih dogodkov, ki jih je povzročil potres. Govorim o „izginjenju“ mest San Benedetto d'Marsi in Pescine. Danes teh dveh mest ni več. Ostala sta dva kupa razvalin in ono malo prebivalcev, kar se jih je rešilo, je danes združenih v nesreči. Prišel sem po opravlku v San Benedetto z vozom od postaje Cerechio pet minut pred nesrečo. Teh pet minut mi je rešilo življenje. Slišal sem grozen hrušč in na to videl, kako se je vse podiralo, rušilo; vrtinec, ki je vse vzel. Le malo oseb sem videl rešenih. Kje so bili drugi prebivalci? Vsi pokopani! Nekaj sem jih videl bežati kakor prikazni; nekaj krvavečih otrok, žen, mož, nekaj polnagih starcev, ki so klicali na pomoč. Pomoč, toda od kje naj pride, ko je vse naokoli razvalina in če jeza narave vse ruši in pokopuje v svoji razdiralni besnosti. V Pescino, nekaj kilometrov oddaljeno, sem tekal peš. Ali sem šel, tekal ali letel? Pescinska nesreča se mi je zdela še groznejša. Samo osemsto rešenih. Iskal sem nekega prijatelja lekarnarja. Njegova hiša je bila podrta. Nisem mu mogel pomagati.

Ali je bil morda živ med razvalinami? Bil sem sam in nihče mi ni hotel ali mogel pomagati. Tekel sem v njegovo lekarno, ki je na Glavnem trgu pri škofiškem semeišču. Pa tudi tu sama razvalina: trije semeniščniki so ležali pod grobljo. Druge sem videl v ranah in krvi. Nekega poročnika je pokopalo, ko se je umival. Tako mi je povedal vojak, ki je ubežal. Je precej mrzlo in oster nagel veter podira samotne zidove.

Sv. Oče.

Ob potresu je bil sv. Oče v svoji knjižnici. Ko se je čutil potres, so prhiteli komornik Baggiani, monsignor Faus in kardinal Gaspari h papežu vsi razburjeni. Gaspari je bil med potresom maševal, a je moral radi potresa maševanje prekiniti. Papeževe palače potres ni poškodoval.

Sv. Oče je naročil, da so morali 100 ranjencev iz potresnega ozemlja prepeljati v vatikansko bolnišnico sv. Marie. Takoj drugi dan, dne 14. januarja in v soboto, dne 16. januarja je papež obiskal uboge ponesrečence v bolnišnici. Svobodomiselnih listi so tako razboževali, da je vatikanski ujetnik šel po poti, ki mu ni dovoljena. Dokazalo pa se je, da je papež šel po vatikanskem svetu in je torej vse razburjenje svobodomiselnih živcev prazno.

Razne podrobnosti.

Kralj Viktor Emanuel je obiskal že dvakrat ponesrečene kraje in je daroval večjo svoto za nesrečno prebivalstvo. — Skofija Marsa, kamor spadajo skoro vsa mesta, ki so najbolj trpela po potresu, je podobna velikemu pokopalšču. Tudi več duhovnikov je prišlo ob življenje. — V mestu Avezzano so vsi uradniki našli smrt pod razvalinami. — Dosedaj je dognano, da je potres porušil čez 20 katoliških cerkva. — V Rimu so mnoga znamenita poslopja močno poškodovana. — V vasi Camtro se je cerkev zrušila ravno v trenutku, ko je župnik bral sv. mašo. Župnik in 50 ljudi je bilo ubitih.

Slike iz vojne.

Slovenski „Orel“ piše svojim starišem.

Vrl mladenič Jožef Mulec, bivši načelnik hočkega Orla, piše svojim starišem z bojišča to le lepno pismo:

Danes je sv. večer. Družine doma delajo božično drevesce, otroci se veselijo raznovrstnih daril, ki jim jih bo mali Jezušček prinesel, svečke se bodojejo prižgale, cela družina je okoli božičnega drevesca in pričakuje, kedaj bo rojen naš Odrašenik.

Veliko družin se do letos vprašovalo: Kje pa je naš dragi oče, kje je moj ljubljani mož, kje je naš sin? Nekateri so že žrtvovali svoje življenje za domovino, drugi ležijo kot ranjenci v kaki bolnišnici, tretji so v okopih in stražijo ter se bojujejo na življenje in smrt. Mislil sem si ob začetku vojske, da okoli Vseh svetnikov ali k večjemu k Božiču bomo gotovo doma. A sem se zelo zmotil, ker se ni nobenega izhoda za konec vojske.

Danes na sv. večer smo marširali celi dan, tako bomo tudi jutri in pojutrišnjem. V duhu sem med Vami, vidim, kako Lojzek z veseljem hodi in gleda, kako Mina in mati prirejata božično drevesce in tuči on tuhtam prime in privede kako slaščico ali oreh, da bode ljubše malemu Jezuščku. Potem bodeta zažgali svečke. Ertlička in drugi bodo prišli gledat. Potem boste šli k polnočnicam, kjer bo Lojzek ministriral, in drugi boste molili za nas vojake, ki smo zelo oddaljeni od Vas dragih. Res, težavna je naša naloga, žalostni so naši pohodi, veliko moramo trpeti in vse radi žrtvujemo za našega presvitlega cesarja in domovino.

Ali pomisliti moramo, kaj in kako se je ponižal naš Gospod Jezus Kristus in naš Bog. Rojen je hotel biti v revnem hlevu, kjer je od zime trepetal, v svoji vsemočnosti bi se lahko rodil v najlepši palači celega sveta, a on pa je hotel reven priti na svet in v največji revščini svet zapustiti. Vse to me spodbuja, da ne tarnam veliko in si mislim, da se drugim sobojnikom godi še veliko slabše, kakor meni.

Hvala Bogu, da me je božja roka tako dolgo švarovala vsega hudega in prosim, molite za me in za vse druge, da bi nas še znanprej varoval Bog in Marija mati naša, ker gotovo bo vsak uslišan, ki z zaupanjem kliče njene pomoči, ako je to njegovi duši v prid.

Brez božje volje niti las človeku z glave ne pade, vse k največji časti božji. Božja volja je torej, da se moramo tukaj boriti, za to se tudi ne smemo zoperstavljaniti božjim naredbam, ali žalibog, da je veliko, ali skoraj bi rekel večina takih. Ki se norčujejo iz vsega, kar je božjega, ne samo, kadar mu gre dobro, ampak tudi tedaj, kadar je v trpljenju in nevarnosti. Jaz pa mislim in ako mi bo Bog dal toliko časa, da se bom lahko spovedal, bom klical duhovnika, da me bo sprevidel ob zadnji uri in me nasitil z Najsvejšim.

Vest v „Slovenskem Gospodarju“, da sem ranjen, je moral Simončič po negotovih virih spraviti v javnost. Prehladil sem se nekaterikrat, a človek lahko veliko pretrpi. Sedaj me že okoli 14 dni noga boli, zelo mi oteka; to pride od mokrote in mraza. Prav težavno je, ker ni tople obveze. Upam pa, da bom z božjo pomočjo vse prestal.

Vse skupaj Vas v imenu Jezusa in Marije lepo pozdravljam ter se Vam zahvalim za poslano. Prišlo je nepričakovano. Z Bogom! Vaš hvaležni sin Jožef.

Junaki „Železnega kora“*

Karol Špan, p. d. Semiški, tržan na Planini (sedaj pridružen kot ognjičar infanterijski muntovski Koloni št. 3) p. se č. Francu Gartnerju, župniku na Planini:

Dan sv. Treh kraljev na bojnem polju 1915. Častiti g. župnik! Vašo kartico sem danes z velikim veseljem sprejel. Lepa, srčna Vam hvala! Jako me veseli, da se me spominjate. Oprostite, da Vam nisem nič pisal, kar je tudi pri tej vojni gonji čistokrat nemogoče. Zdrav sem hvala Bogu, enako želim in upam od Vas. Kdor vojne sam ne poskus, st ne more predstavljati, kaj ta kratka beseda vsebuje. Grozovitosti se tukaj gode, da more človeku srce počiti, posebno ako vidim svoje domače tovariše, hrabre može in fante, mrtve v jarkih ali pa težko ranjene. Bojujejo se naši fantje kakor levi, priborili smo si pa tudi ime, kakor Vam bo znano iz časopisov: „Železni kor“. Mnogo naših počiva v hladni poljski zemlji. Jaz sem dozdej še zmirom po ceni odšel in večni Bog daj, da bi bilo tudi znanprej enako, da se enkrat zopet vrnem v domovino. Tedaj Vam bom marsikaj povedal, kar zdaj popisati ne morem. Zima tukaj še ni prehuda, in bi bilo za prestat, samo golazni, uši itd. nas nadlegujejo grozno in se jih ni mogoče otopsti. Tolčemo jih kar po notah. Pred kakimi tremi tedni sem se seznanil z č. g. voj. župnikom Rant-om in se sedaj večkrat vidimo, tudi o Vas sva govorila in mi je rekel, da Vas pozna. Rusine obešajo radi udajstva kakor češplje. Tukaj imajo danes Rusini božič, pa nič maše. Prosim, izročite g. Skerbsu moje udane pozdrave, kadar ga vidite! Komaj čakam, da dobim kako poročilo iz mojega rojstnega kraja! Sprejmite mnogo udanih pozdravov od Vašega K. Špana.

Vojaki na bojiščih se vesele daril od domačih.

Četovodja 87. pešpolka Alojz Pihlar, doma iz Zerovincev, piše svojim starišem iz srbskega bojišča:

Dragi mi stariši! Ljubi bratje in sestre! V novem letu Vas naj Bog blagoslovi in Vam naj podeli zdravje in srečo. Polem pa tudi nas bojevnike v Srbiji naj obvaruje zla. Ko Vam to pišem, je ura 9 (dne 4. januarja). Drugi že vsi počivajo v uti in jaz, naslonjen na zabojček, v katerem ste mi poslali darilo, pišem. Sprejel sem danes ob 6. uri zvečer dva zaboja: od Vas enega in en zaboj od žene. Vse je v redu. Prav prisrčna Vam hvala! Ko sem to sprejel od Vas, draga mama in oče, na bojno polje, bil sem ginjen od veselja. Solze so mi stopile v oči, Res, veselil me, da se spominjate mene, ki se vojskujem za domovino in cesarja. Peti mesec sem že na bojnem polju, težke ure sem že prebil in vendar sem še sploh junak za nastop proti krutemu sovražniku. Bog daj skoraj zmago in mir! Naznanjam Vam, da sem bil ranjen in sem že okreval. Prvič mi je granata zdrobila puško in raztrgala plašč, a jaz sem ostal nepoškodovan. Zato se imam zahvaliti Vsemogočnemu in Mariji, da sta me obvarovala še hujšega. Ali drugič me je pa krogla od puške na vratu ranila pri levem ušesu in sicer ne prehudo. Bil sem bolan samo 4 dni, potem sem šel zopet v bojno črto. Naznanjam Vam, da se še z Dunajovim Lojzkom vidiva vsaki dan. Drugi prijatelji so pa že vsi zginili, ne vem kam. Cimerlajtov sin je tukaj, tega še tudi vidim. Tukaj ni snega in še ni preveč mrzlo. Z Bogom, dragi oče in mati! Bratje in sestre: Bog Vas živi! Vaš sin Alojzij.

Boj na življenje in smrt.

Franc Ulaga, doma pri Sv. Lenartu nad Laškim, (sedaj kot topničar-korporal na severnem bojišču), piše svojim starišem dne 19. decembra 1914:

Dragi stariši! Dne 8. decembra smo imeli strašno bitko, pa smo slavno zmagovali. Dne 9. in 10. decembra smo neprestano zasledovali sovražnika, ki je bežal več kot 50 kilometrov daleč nazaj in dne 11. decembra smo zopet trčili z njim skupaj. Tokrat je bil zopet boj na življenje in smrt. Ta dan smo izgubili od naše baterije 11 mož, 2 mrtva in 9 težko ranjenih. Dne 12. decembra je bilo mirno in smo celi dan marširali, dne 13. decembra smo zopet dohiteli sovražnika. Pokalo je zopet tako kot na sodni dan. Tudi, jaz sem bil lahko ranjen v levo nogo. A rana ni bila nevarna. Samo en teden nisem mogel jahati. Sedaj je že zopet dobro. Dne 13. decembra smo ujeli veliko ruske infanterije in 6 tonov ter drugega vojnega gradiva. Sedaj Rusi zopet bežijo, da je groza; mečejo strelivo in puške od sebe, da se ložje umikajo. Ujetih je vsak dan veliko Rusov. Kaj vam bom več razlagal! Te stvari mogoče berete v listih bolj natanko. Ko pridem domov, Vam bom vse bolj podrobno razložil, če je božja volja, da pridem. Če me pa ne bo, molite za me. Prosim pišite mi večkrat kaj. Pozdravlja Vas Vaš France.

Sin se v daljni tujini spominja svojih starišev.

Naš prijatelj, rezervni topničar Jože Drolo, doma iz Polzele, ki je poslal že več pisem za „Slov. Gospodarja“, piše dne 24. decembra 1914 z francosko-

* Graški (5.) armadni kor, v katerega so uvrščeni naši slovenski polki, si je vsled svojih izrednih junaških činov pridobil v avstrijski armadi ime „Železni kor.“

nemškega bojišča, kjer je pri slavnoznanih avstrijskih velikih motornih topovih:

Dragi stariši! Srčne pozdrave iz Belgije! Naznanjam Vam, da se še zmiraj hvala Bogu počutim bolj krepkega, kakor sem bil poprej doma. Oh, da bi me roka Najvišjega obvarovala cel čas tudi pred sovražnimi šrapneli in granatami, kateri nas vsaki dan prav pridno obiskujejo! Da bi me angel varih srečnega Vam nazaj pr. peljal pod Vaše varstvo, potem še bomo živili enkrat pravo družinsko veselo življenje. Oh, koliko živih spominov imam jaz nazaj na svet večer pred seboj! Nocoj sem na straži na utrdbah in jutri na Sveti dan se bomo pa streljali ako se ne bodo poprej pogodili za premirje. Tukaj se menjavamo pri streljanju na vsakih 24 ur, tako da si na vsakih 24 ur odpočijem. Pravzaprav nam še ne gre prehudo, samo da je lepo vreme. Tukaj je bolj močvirnat svet, to je težavno za naše težke avte. To je treba truda nad vse, pa mi vse voljno prenašamo za blagor našega bližnjega. Prav moško in z veseljem hodimo kljub slabemu vremenu in sovražnim granatam okoli naših velikanov; vsak top (možnar) tehta brez lafete 300 metercentov, to je orožje, da ga še svet ni imel! A mi Avstrijci ga imamo in smo ga celo Nemcem posodili! Ko smo začeli dne 21. decembra streljati, so nas že opoldne z granatami pozdravljali, pa k sreči nič zadeli, a mi smo jim prav hrabro in hitro poslali nazaj naše velikanske bombe. In mi bomo tudi hrabri ostali in zvesti do zadnjega zdiljaja. Borili se bomo in maščevali za naše prade, katerim so Francozi pred sto leti veliko prizadeli. Sedaj bodo lahko spoznali, kaj smo Slovenci in sploh Habsburžani. Bog nam pomoz! in naša priprošnjica Devica Marija! Sedaj, ko to pismo končam, grem na patrolo, ki bo do polnoči. Nocoj se ne sliši nobeden strel. Menila so Francozi vendar spoznali to noč kot sv. večer. Po polnoči gremo iskat spijone, ki jih je tukaj mnogo. Z Bogom Vam kliče Vaš sin Jožef Drole, rezervni topničar.

Slovenska sv. maša v Karpatih.

Kakor doma v ljubih slovenskih krajih radi molijo in pobožne pesmi v božjo čast prepevajo, tako tudi storijski slovenski vojaki na daljnih bojiščih. Za Sveto noč smo bili pripravljani, ob polnočnici zapeti nekaj lepih slovenskih pesmic — pa sovražnik nam je zmešal račun. Se prej, ko smo zvečer v našem taboru in v bornih kočicah zažgali božično drevesce, začeli so nam topovi iz daljave namesto „Cast Bogu na višavah in mir ljudem...“ naznanjati sovraštvo in divje klanje. Bili smo blizu krvave bojne črte in povelje za pohod nam je ugasnilo prve svetilnice na božičnih drevesih. V dežju in blatu smo celo Sveto noč v globoki temi korakali in proti jutru dospeli v neko sežgano vas. O kaki službi božji ni bilo več govora. Ravno tako je bilo ob drugih praznikih. Na novega leta dan smo sicer imeli tiho sv. mašo v katoliški cerkvi, pa le malokateri so se je iz raznih vzrokov mogli udeležiti. Na praznik sv. Treh kraljev je bil zopet zjutraj odhod.

Se le danes, prvo nedeljo v osmini Razglašena Gospodovega se nam je posrečilo, v neki grško-katoliški cerkvi blizu grebena Karpat obhajati sveto božjo službo. Pevski krožek našega ljubljanskega zdravstvenega oddelka je obljubil sodelovati s slovenskimi pobožnimi pesmicami. Naš divizijski šupnik, duhovnik lavantinske Skofije, je po kratkem slovenskem in nemškem nagovoru, v katerem je pričujoče opominjal darovati Detetu Jezusovemu, zlato kornih in čistih src, kadilo vročih molitev za vse nam ljube in drage v domovini, za cesarja, za častno padle brate in za končno zmago naše svete stvari, in milost potrpljenja in vstrajanja v križih in težavah te vojske. Ko je začetkom sv. maše zadonelo iz kora „Pred Bogom pokleknimo“, so pričujoči padli na kolena in gotovo so iz vseh vernih duš izvirale vroče molitve k nebesom. Pevski zbor je pa tudi s sodelovanjem preblagega g. stotnika Colariča in magistra farmacije g. Hančiča tako lepo in zbrano prepeval, da je vsak pričujoč — tudi častniki in vojaki drugih narodov in rusinsko ljudstvo — bil vidno ganjen. Pri peti sveti maši je zbor jako točno četverglasno popeval. In ko je pri darovanju milo zadonelo po lepi cerkvi: „Marija, mati usmiljena“, takrat so rosile oči vseh pričujočih, ki sicer ne trepetajo z očmi, če tudi padajo v bližini sovražne granate, vroče solze in iz otroško udanih src se je vzdigovala k Materi božji goreča molitev in prošnja „Marija, prosí za nas!“ Tudi po vzdigovanju je krasen samospjev „Češčenja Marija“, in na koncu „Zahvalna pesem“ tolmačila vseh pričujočih pobožna čustva Marijinega češčenja in hvaležnosti za sprejeto dosedaj božjo pomoč v vojski. Po blagoslovu z Najsvetejšim smo sklenili pobožnost z navdušeno „Cesarsko himno.“

Vsi pričujoči so trdili, da je ta služba božja zapustila globoki utis v njih srcih in zatrjevali, da jim bo današnja pobožnost ostala nepozabljena. Bog in Marija naj uslišita vse naše pobožne molitve in vse želje!

Po božji službi so vrli pevi v bližnjem farovžu, kjer je sedaj naš stan, zapeli ljubljenu g. stotniku Colariču, ko se je ravno izvedelo, da je bil odlikovan z zaslužno kolajno, imenovano „Signum laudis“, nekaj lepih slovenskih narodnih pesmic v čestitko, katere so bile ob enem izraz ljubezni do ljube domovine. Objavljamo to, da boste doma izvedeli, da smo tudi daleč od doma zvesti staremu slovenskemu geslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, 20. januarja.

V Karpatih je nastopilo sedaj mrzlo, zimsko vreme. Sneženi zameti in precejšnji mraz zadržuje vojevanje. Na črti Dukla in Uszok-prelaz stoji proti naši armadi trije ruski armafni zbori. Od njih so se prednje, ne mnogoštevilne čete utaborile na gorskih grebenih in prelazih. Glavna ruska sila pa je ostala na gališki strani v okolici mest Zmigros, Dukla, Komancza. Ker primanjkuje konj za prevažanje topov in drugih vojnih potrebščin, so naši vpregli vole pred topove in jih tako spravljajo na karpatske višine. Na ogrski strani so Rusi z majhnimi četami udrl v komitatu Ung do mesta Csontos. Rusi se nahajajo tostran Karpatov na črti od Uszok do Jablonica-prelaza, ki je severnoizhodno od ogrskega mesta [Körösmezö, ležečega ob Črni Tisi, ki blizu tam izvira.

V Bukovini so se vršili zadnje dni pri mestecu Jakobeny in Kirlibaba (v južno-zahodnem kotu Bukovine) vroči boji med našimi četami in Rusi. Naši so ruske napade odbili in prizadjali Rusom velike izgube.

V zahodni Galiciji se vrše večinoma le boji med našo in rusko artilerijo. Pri mestu Zakliczyn ob reki Dunajec (južnozahodno od Tarnova), se je naši artileriji posrečilo, da je premagala ruske tekmece, kateri so morali v razširju 6 km se umakniti dalje proti izhodu. Naši so zasedli nekaj važnih višin na izhodni strani Zakliczyna ter so uplenili tudi mnogo ruskega vojnega grahliva. Avstrijski uspehi v zahodni Galiciji ob Dunajecu in ob Nidi se pripisujejo v prvi vrsti našim težkim topovom. Avstrijsko armadno poveljstvo je spravilo večje število motornih baterij na našo bojno črto. Uspeh naše artilerije v Galiciji bo gotovo tudi ugodno uplival na razvoj bitke ob Pilici, Nidi in Visli, kakor tudi na Karpatih. Iz zadnjih poročil je posneti, da naša artilerija glede števila toč in kakovosti istih na nekaterih mestih nadkriljuje sovražno artilerijo.

Przemysl Rusi se vedno le od daleč opazujejo. Naša hrabra posadka s svojimi pogostimi izpadi prizadeva Rusom veliko škode in izgub. Napovedani splošni napad na trdnjavo še ni izvršil, najbrž zavolje tega ne, ker so Rusi s prvim napadom že na ravili slabe skušnje. Kakor namreč poročajo dunajski listi, so Rusi pred Przemyslom do tedaj že izgubili do 100.000 mož.

Ob Nidi na južnem Rusko-Poljskem je naša artilerija z uspešnim in močnim obstreljevanjem ruskih postojank ustavila rusko prodiranje, in tako preprečila, da bi se ruska armada pomaknila bližje do Krakova.

Nemška armada, ki prodira proti Varšavi, le počasi napreduje. Došla je do močvirnatoga ozemlja, ki se razteza na južni in zahodni strani trdnjavskega pasu in tvori ruski armadi naravni pripomoček za brambo Varšave. Ruski vojskovodje so na nekem posvetovanju sklenili, da se Varšava izprazni ter da se ruska glavna sila umakne na trdnjavsko črto: Novogeorgijevsk, Ivanogrod, Brest-Litovsk. Vrhovni poveljnik ruske armade Nikolaj Nikolajevič pa je zavrgel ta sklep podrejenih mu generalov in je izjavil, da Varšave ne prepusti sovražniku. Če pa Varšava pade, bo morala sovražna armada korakati čez njegovo — mrtvo truplo. Nemci spravljajo pred Varšavo v obilnem številu težke topove.

Na ruskem bojišču razun Karpatov je bilo zadnji čas bolj milo vreme. Najhujša ovira vojskovanja v teh krajih so slabe ceste; vozovi se pogrezajo do osi v blato in je sploh izključeno, da bi ena ali druga armada mogla kaj večjega podvzeti.

Przemysl vznemirja Ruse.

Vojni dopisnik „Pesti Naplo“ poroča iz vojnega stana različne podrobnosti iz Przemysla, ki jih je izvedel od častnika letalca ter pravi:

Rusi so velik del oblegovanih čet umaknili od Przemysla. V zadnjem času so pošiljali svoje čete od Grodeka proti zahodu. Od Božiča sem so Rusi samo obstreljevali severno črto trdnjave od strani Medyke, ali bili so njihovi topovi prisiljeni, da so umaknili. Podmaršal Tamasy je neprenehoma na delu. Vsako noč iščejo naši metaleci svetlobe (boljše: žarkometi) sovražne postojanke in morebitno sovražno gibanje. Naši po noči izpadajo. Honvedi (ogrski domobranci) so dosedaj osvojili pri teh izpadih mnoge sovražnikove postojanke. Namen naše vojske v oblegani trdnjavi je, da sovražnika s svojimi izpadi neprenehoma

vznemirja in tako oslabi. Huzarske patrolje so ujele dve sovražni patrolji, katerih moštvo je bilo oblečeno v avstrijske uniforme in sta se na ta način hoteli približati našim postojankam. Najskavnejši izpad naših honvedov je bil v smeri Dyrow. Po šesturnem boju so se vrnili z lepim plenom. Ujeli so 2000 Rusov in zaplenili vse orodje in strelivo nekoga pionirskega oddelka, eden žarkomet in mnogo poljskih kuhinj. In pri enem ruskem častniku so našli list „Ruskoje Slovo“, katerega uvodni članek se ravno peča z obleganjem Przemysla. V tem uvodnem članku primerja pišec Przemysl z modernimi belgijskimi trdnjavami, ki so se upirale štiri tedne nemški moči. Opisuje taktiko generala Radka Dimitrijeva, ki ni dosegel vkljub žrtvam 70.000 mož nobenega uspeha. Konec članka se glasi: „Nas je dosedaj stalo obleganje Przemysla več kakor pa osemdnevna bitka pri Lvovu.“ Poveljnik trdnjave Przemysl, Kusmanek, je dal ta uvodni članek prestaviti v različne jezike in je zapovedal, da se ga prebere vsem vojakom. V Przemyslu so sedaj odprte tri kavarne in šest hotelov. Hrane in toplo obleke je v izobilju. Za časa tega drugega obleganja so ujeli Rusi pri vseh nočnih izpadih samo 187 naših vojakov. Od srede decembra divja med Rusi še tudi kolera in jih je že več tisoč zaradi te nalezljive umrlo. Pri ugodnem vremenu potuje v trdnjavo Przemysl vsak dan ena zračna pošta. Letalce more ovirati le megla.

Na Ruskem za mir.

Iz bolgarske prestolnice Sofije prihajajo vesti, da postaja razmerje med carjem in sedanjim poveljnikom ruske armade velikim knezom Nikolaj Nikolajevičem od dne do dne bolj napeto. V carjevi okolici se baže že misli na to, da bi se Nikolaj Nikolajevič odzelo armadno poveljstvo. Mirovna struja na Ruskem močno narašča, posebno ker jo pospešuje splošno preprčanje, da zamore Rusija iz gospodarskih ozirov zadržati vojsko k večjemu še tri mesece.

Avstrijsko-srbsko bojišče.

Maribor, 20. januarja.

Na južnem bojišču se večji boji še niso pričeli. Čete naše južne armade so se zopet popolnoma odpočile ter so dobile primerna ojačenja. Pričakujejo obnove bojev. Do sedaj so se vršile le manjše praske med predstražami. Srbi niso poskusili nikakih večjih napadov; nekatere od Črnogorcev izvršene sunke proti Bjelici so naši z lahkoto odbili. Razporeženje med prebivalstvom v Bosni in Hercegovini je dobro, v deželi vlada mir in red.

Nemški listi poročajo, da so Črnogorci obstreljevanje avstrijskih postojank z Ločena opustili.

Francosko in angleško brodovje je odplulo iz Adrije.

Nemško-francosko bojišče.

Maribor, 20. januarja.

Francoska in angleška armada je dne 18. dec. več ali manj na celi bojni črti začela z napadanjem, ki je trajalo tri tedne. Francozi in Angleži so v tole napadanje stavili velike nape, ki se pa večinoma niso uresničili. Potem so sledili vroči artilerijski spopadi pri Reimsu, Arrasu, Perieresu in v Argonih. Večjega pomena so tridnevni, zelo krvavi in srditi boji v času med 12. in 15. januarjem v okolici mesta Soissons, kjer so Francozi nastopili z odločnim napadom. Francozom pa sreča ni bila mila; kajti v teh bojih so izgubili okrog 10.000 mrtvih, ranjenih in ujetih; vrhu tega so pa morali zapustiti desni breg reke Aisne in se umakniti na levi breg. Nemški topovi sedaj z vso silo obstreljujejo francosko mesto Soissons na levem bregu reke Aisne. Velik del mesta, stolno cerkev in več drugih cerkev so nemške granate močno poškodovale in že se poroča, da bodo Francozi kmalu zapustili mesto. Iz srditih bojev na sredini bojne črte se pa sklepa, da zasledujeta obe nasprotni si armadi eden in isti cilj, predreti v tem ozemlju sovražno bojno črto ter udariti sovražnika v bok ali za hrbet. Poraz Francozov pri Soissonsu je zahteval novo razvrstitev francoskih čet južno od reke Aisne. Druga posledica je bila ta, da so Francozi morali svoje napadalno prodiranje na desnem križu v okolici Verduna in izhodno od Verduna ustaviti. Kar se tiče Angležev, se poroča, da prav pridno pošiljajo nove čete na francosko bojišče. Po angleških poročilih se sedaj nahaja okoli 400.000 vojakov iz evropske Anglije na francoskem bojišču. Število indijskih in kanadskih čet, ki jih je poslala Anglija že na Francosko, se pa čeni na 160.000 mož; izvežbanih pa se imajo 100.000 mož, katere bodo do konca tega meseca spravili na francosko bojišče. Vrh tega še pa zbirajo novo armado, ki bo stela 600.000 do 800.000

mož in katero nameravajo istotako do spomladi spraviti na bojno polje. Francoski vrhovni poveljnik Joffre pa zbira novo veliko rezervno armado, baje 700 tisoč mož, s katero namerava pritisniti na eni ali na drugi točki na nemško armado. Iz vseh teh priprav, ki se vrše na obeh straneh z mrzlično silo, se pa da sklepati, da utegne priti v kratkem času do velike, če ne odločilne bitke med francosko-angleško in nemško armado.

General Joffre — katolik.

List „Aargauer Volksblatt“ objavlja iz Lyona o francoskem vrhovnem poveljniku Joffre: Svoj čas ste z drugimi listi vred pisali, da je general Joffre prostozidar in je kot tak imel pred generalom Pau prednost. Ta trditev ni resnična. Tudi Joffre je katolik in svojega verskega prepričanja nikdar ni prikrival. Ko je leta 1907 nevarno zbolel, se je vključil v odsvetovanju zdravnikov dal peljati v Lurd in pisec teh-le vrstic je bil dne 18. avgusta istega leta v votlini priča, kako je visoki častnik s prekrižanimi rokami po božno klečal dolgo časa pred milostno podobo in molil. Razna Joffre-ova dnevna povelja v sedanji vojni pričajo o velikem zaupanju v Boga.

V nasprotju z vlado izpoveduje Joffre Boga javno. Joffre je tudi namenjeni udarec vojnega ministristva zoper duhovščino, da je bila poklicana tudi v fronto, izkušal kolikor le mogoče popraviti s tem, da je duhovnike takoj postal kot veščalec čet nazaj za bojno vrsto, ali jih je pustil korakati s četami kakor rezervne častnike in izpolnjevali posel vojaškega duhovnika. Tudi general Pau je ravnal tako. Oba pa v teh namenih čestokrat zadeneta na odpor podrejenih voditeljev; ker to je že treba reči, da je francoska armada od svobodomiselnost čisto okužena. Vendar je pa pomembno znamenje, da ravnajo trije najmenitnejši vojskovodje, ki jim je dala vlada v roke meč le z nevoljo, ker ga drugim ni mogla izročiti z mirno vestjo, niso junaki lože (prostozidarji), ampak katoliki; ker tudi Castelnau je hraber katoličan. Morda se je v inozemstvu opazilo, da je vlada odlikovala celo vrsto generalov, le teh dveh ne, ki bi bila to najbolj zaslužila — Joffra in Paua ne. Zakaj neki ne? Vsi se bodo še spominjali, da je doživel general Joffre v prvem mesecu vojne od strani klike generalov tako opozicijo, da je hotel odstopiti. Vlada je pa potem le spoznala resnost položaja in je kaj pustila pasti tri svojih najljubših bratov, da bi mogla obdržati Joffra, ker ga je potrebovala.

General Joffre je tudi v moralnem oziru zelo blag človek. Z najostrejšimi sredstvi je napravil v francoski armadi konec nečistovanju in je dal zdravniške zapriseče, da bodo naznanili vsakega bolnega častnika. Manj znano bo morda, da je Joffre s ojačanjem z grožnjo odstopa odklonil, dati čete od svojega armadnega zbora, da bi izpraznile samostane in zatrle punte, ki so nastajali zavoljo viharja zoper samostane. Tedaj ni manjkalo mnogo, da ni bila odpuščen. Zaplesti so ga hoteli v neko špijonažno zadevo, pa končno se le niso upali napraviti iz nje drugo — Dreyfusovo komedijo.

Turčija-Rusija-Anglija-Francija.

Maribor, 20. januarja.

V Kavkazu so dobili Rusi močna ojačenja. Turške čete so zapletene v ljute boje z Rusi, ki imajo ponekod premoč nad Turki. Dne 16. januarja se je vršil krvav spopad na zahodni strani mesta Ardaghana pri mestu Choi. Turki poročajo, da so Ruse zapodili v beg. V Kavkazu je bil, kakor pravi neko poročilo z bojišča, tudi ranjen zgani branitelj Odrina, v bolgarsko-turški vojski Šukri-paša, katerega so težko ranjenega Rusi odpeljali v ujetništvo.

V Perziji prodirajo Turki vedno dalje proti rusko-kavkaškemu ozemlju.

Pred Dardanelski se je potopil francoski podmorski čoln „Saphir“; zadel je na neko turško mino.

V Egiptu ni bojev; Turki še niso prišli v to deželo. Nekateri sploh dvomijo, da bi Turki resnobno imeli tak namen.

Na morju.

Francoskega brodovja ni v Adriji.

Francosko brodovje se je najbrže umaknilo iz Adrije. Dognalo se je, da se ob italijanski obali ne nahaja nobena francoska bojna ladja več. Črnogorci niso več poskušali popraviti svojih baterij na Lovčenu, katere je razstrelila naša bojna ladja „Radecky“. Admiral Haus je v dnevnem povelju odlično pohvalil sodelovanje ladje „Radecky“ pri uničenju črnogorskih baterij na Lovčenu, ki se je postavila skoraj navpično ter iz svojih težkih topov neusmiljeno obstreljevala črnogorske topovske postojanke.

Italijanska ladja zadel ob avstrijsko mino in se potopila.

Dunaj, 19. januarja.

Uradno se poroča: Italijanski parnik „Varese“ je zapeljal na poti iz Slaxa v Benetke pri Pulju dne 18. januarja opoldne v megli in slabem vremenu med mine, zadel ob eno mino in se potopil. Od mostva so enega moža rešili in truplo enega so potegnili iz vode. Kraj, kjer se je zgodila nesreča, je več čolnov po roči brezuspešno preiskavalo, če bi morda še našli nadaljne ponesrečence.

Razne novice.

* **Novo deželne doklade?** Štajerski deželni odbor je sklenil z vsemi glasovi proti glasu odbornika dr. Verstovška, da se deželne doklade zvišajo za 15%. Sedaj je na tem, da vlada sklep štajerskega deželnega odbora zavrže ali potrdi. Kakor smo že poročali, se je Slovenski klub štajerskega deželnega zbora takoj obrnil do osrednje vlade, da z ozirom na sedanji čas, ko je davčna moč ljudstva itak zelo oslabiljena, ne potrdi sklepa deželnega odbora štajerskega in napoti deželo, da za sedanji prehodni čas, ako bo treba, najme posojilo, pozneje pa rednim, ustavnim potom spravi deželno gospodarstvo v ravnatežje. Zadnji teden je poslanec dr. Korošec bil tudi osebno pri ministrskem predsedniku in finančnem ministru, da se tudi ustmeno opozori vlado, kako težko breme bi se ravno v sedanjem času naložilo ljudstvu z zvišanjem deželnih doklad. Tudi v drugih deželah trpijo vsled nenavadnih razmer deželne finance in vendar nihče ne misli na to, da bi se finančnim težkočam odpomoglo potom novih deželnih doklad. Ker to tudi državna uprava gotovo prej ali slej prišla z novimi davčnimi predlogi, bli bli štajerski davkoplačevalci dva let prizadeti. Naši poslanci nočejo zamuditi nobene poti, da obvarujejo štajerske davkoplačevalce v sedanjem času novih deželnih doklad.

* **Melje za mir.** Papež je odredil, da se bodo dolobne dni mo le posebe molile za mir v posebnih molitvah vseh metropolitanskih cerkvah, katedralah in župnih cerkvah Evrope naj se to izvrši 7. februarja, po cerkveni obeh delov sveta pa 21. marca.

* **Dr. Gorički.** Iz Gornje Radgone nam poročajo, da je dne 16. t. m. umrl tamošnji slovenski odvetnik dr. Gorički. Pogreb se je vršil danes ponedeljek popoldne v Gornji Radgoni. Blagi pokojnik počiva v miru!

* **Vojni spomenik za dr. Ivanoczyja.** Mesece aygu t. l. s tega leta je umrl dr. Ivanoczy, eden z naših najvišjih zaslužnih ograških Slovencev novejših časov, ka olik in dekav v Tišini. „Naš nepozabni veščak“ mož in svetnik zagovornik ovej večni sen pod ročajem zemelj pri Benedekih ma“, pravijo ogrskoslovci s tega leta. Ker se nima nagrobnega spomenika, je bilo sadaj njegovi prijatelji za njegov nagrobnik. „Mati“ list je daroval v to vrho 100 K, urednik Novin Klečel 20 K. Nabiranje vodi dr. Fr. Rogač, škofski tiskar v Smitotelju.

* **Vojni kurat č. g. dr. Anton Jehart,** bivši nemški pričigar v Celju, se nahaja v srbskem ujetništvu v mestu Čačak (južno od Valjeva). Dr. Jehart piše svojim staršem, da je zdrav in da se z njim in drugim tamošnjim ujetniki dobro razuma. Tovariš v ujetništvu mu je tudi celjski zdravnik dr. Serbec.

* **Učitelj Vinko Jurko odlikovan z zlato hrabrostno kolajno.** Radi izvanredne hrabrosti pred sovražnikom je bil te dni učitelj g. Vinko Jurko iz Dolja odlikovan z zlato hrabrostno kolajno. Jurko služi pri 26. pešpolku.

* **Na severnem bojišču** je padel koncipist c. kr. glavarstva v Brezicah, rezervni poročnik 17. pešpolka Alfonz vitez Premerstein.

* **Vojni kurat č. g. Venčeslav Jastrobnik** piše vč. g. profesorju dr. Hohnjeu: Krakov, dne 15. januarja 1915. Velečasti gospod profesor! Blagovolite sprejeti najiskreneše pozdrave iz tujine, iz krasne prestolice poljske. Tukaj je več slovenskih častnikov in vsak dan pridem v njihov krožek. V Krakovu sem že 4 mesece; toda pojdem dalje, ker sem prideljen bolnišnici na bojišču 213. Za silo že tudi lomim poljščino.

* **Junaštvo naših polkov.** Iz seznama odlikovanih v naši armadi je razvidno, da so se posebno polki 3. armadnega zbora izkazali z junaštvom v boju proti sovražniku. Na prvem mestu je glede odlikovanih častnikov celovski (7.) polk (47 odlikovanih častnikov), potem mu sledita 87. z 41 in 47 z 11 odlikovanimi častniki, Dragonski polk št. 5. (Maribor) ima 15 odlikovancev-častnikov in je med dragonskimi polki na 3. mestu glede števila odlikovanih. Med lovskimi bataljoni, ki spadajo v 3. zbor, je med vsemi lovskimi bataljoni na prvem mestu 20. lovski bataljon, z 21 odlikovanci. Sledijo mu bataljoni št. 9 s 16 odlikovanci, št. 8 s 14 in št. 7 z 11 odlikovanimi častniki. Saperski bataljon št. 3. (Ptuj) je med saperskimi četami z 9 odlikovanci na prvem mestu, med pionirji pa bataljon št. 3 z 8 odlikovanci na 7. mestu. Poljski topničarski polk št. 7 (Ljubljana) je v tej stroki na prvem mestu med 14 polki z 12 odlikovanci na petem mestu in težka havbična divizija št. 3 (Maribor) na drugem mestu med vsemi divizijami. Slovenska hrabrost se je torej v tej vojski odlikovala ter bila odlikovana.

* **Odlikovani vojniki domačih polkov.** Srebrnokolajno za hrabrost Lvrske so dobili: narednik Jožef Kren od 47. pešpolka, rezervni kadet Peter Sipier od 87. pešpolka; dragonec Franc Zetter od dragoškega polka št. 5; četovodja Franc Bazzatoli od poljskega topničarskega polka št. 8 in korporal Franc Riler od gorskega topničarskega polka št. 3. Srebrnokolajno za hrabrost II. vrste so dobili: praporščak Henrik Stebic, četovodja Jožef Gorjup, Karl Salcer, Franc Til, dragonec poročnik Alojzij Krpan od poljskega topničarskega polka Ivan Jerelec, vs. od dragonskega polka št. 5 in korpora št. 8.

* **Odlikovani slovenski častniki.** Načrporočnik 47. pešpolka Hugon Prikar je zaradi svojega junaškega postopanja pred sovražnikom dobil odlikovanje „Signum laudis“ z vojnim okraskom. Isto odlikovanje na beloruščem traku je dobil stotnik 45. pešpolka, Anton Kovačič. Vojaški zaslužni križec z vojnim okraskom je podeljen stotniku 33. domobranskega polka Avgustu Kolšek. (Enaka odlikovanje) sta dobila stotnik Franjo Jurkovič in načrporočnik Ivan Kordiš, oba od 26. domobranskega pešpolka.

* **Odlikovan Ljutomerčan.** Četovodja Matija Babič, o katerem smo že poročali, da je s svojima bratoma v ruskem ujetništvu, je sporočil svojim starišem še pred ujetništvom, da je bil odlikovan z zlato hrabrostno svetinjo za svoj neustrašen in izdaten nastop pri napadih z bajonetom. Iz takih jurišev je prišel večkrat ves krvav in oškropljen od sovražnikove krvi!

* **Mož piše svoji ženi iz ruskega ujetništva.** Jožef Zelenih, četovodja pri pešpolku št. 87, 6. stonija, kmet v Levajncih, župnija Sv. Urbana pri Ptuj, je bil v Galiciji zelo težko ranjen in reklo se je celo, da je mrtev. Žena in njegova mati sta že grozno žalovale. Po dolgem času dobi žena sledeče pismo: „Draga žena! Sprejmi najsrčnejši pozdrav! Bil sem zelo ranjen, toda hvala Bogu je zdaj že skoraj celo dobro. Jaz sem v neki bolnišnici v Rusiji in če Bog da, se v kratkem zopet vidimo. Se enkrat Te naj še pozdravim do svidenja Tvoj Jožef.“ — V drugem pismu piše: „Ljubeznjiva! Tebe, kakor tudi moje otročice in mojo mater ter vse naše ljudi najsrčnejše pozdravim in Ti naznanim, da še živim in da sem že zdrav in da mi vobče dobro gre. Jaz sem kot ruski ujetnik v Sibiriji v Kurgan-Tobolsk. K sreči je tukaj tudi nekaj Slovencev in Nemcev, s katerimi se pogovarjamo. Drugega novega Ti ne morem pisati, ker s tukajšnjim ljudstvom ne morem govoriti. (Ti pa meni tudi ne moreš odpisati, ker mi nismo zmira na istem prostoru. Za mene se ne skrbi, glej le na najin otročice. Zeleč, da Te to pismo položeno pri najboljši volji in zdravju najde, ostanem z najsrčnejšim pozdravom Tvoj Jožef.“

* **Kako smo črnogorci v Poli obhajali Božič.** Piše črnogorci Jožef Kranj od 26. črnogorkega polka: Tudi mi črnogorci smo z radostjo obhajali svet večer, dasi prav daleč od doma v tujem kraju ločeni od svojih dragih. Spominjali smo se domačih v molitvi. Napravili smo si jaslice in jih prav lepo okinčali. A gospodje častniki so nam napravili božično drevo in ga bogato obložili. Vse je bilo razsvetljeno. Zvečer ob 5. uri so prišli gospodje častniki in g. stotnik Bombal je imel lep nagovor, tako da smo bili vsi do solz ganjeni. Če smo vojaki tudi res bolj trdega srca in vendar smo tudi pred božičnim drevesom in jaslicami skupno in na glas molili, kar je bilo posebno ganljivo. Črnogorci Fr. Kobale nam je naprej molil in ml za njim. Vse tri dele rožnega veča smo zmolili. Dobili smo tudi prosto. Gospodmajor nam je dovolil skupno iti k polnočnicam. Imeli smo vse tri dni približek pri hrani. Posebno veselili smo tukaj ob Adriji, kadar dobimo v roke „Slovenskega Gospodarja“. Stotnik nam priporoča: „Le čitajte take domoljubne liste, kateri gredo z resnico na dan.“

* **General Steselj — branitelj Port Arturja umrl.** Iz Petrograda se poroča čez Amsterdamski berlinskemu listu „Lokalanzeiger“, da je dne 18. januarja umrl znani general Steselj, branitelj trdnjave Port Artur. Mož je bil star 67 let.

* **Vojni ujetnik na Ruskem.** Štefan Kramer, četovodja piše z dne 15. decembra svojimi starišem pri Sv. Stefanu p. Smarje pri Jelšah: Dragi stariši! Srčne pozdrave Vam pošiljam in Vam naznanjam, da sem ujet na Ruskem. Naj Vas nič ne skrbi zaradi mene; zdrav sem hvala Bogu, preslabo mi tudi ne gre. Sem že od 22. novembra ujet. Toraj le potlačeni bodite, če Bog da, se še bomo videli. Veselo novo leto želi vsem v šentstefanski fari! Vas iskreno pozdravlja Vaš Štefan.

* **Slobodskoj,** kjer je veliko slovenskih vojnih ujetnikov 87. in 47. pešpolka, je mesto, ki leži severno-izhodno od Moskve v smeri proti gorovju Ural, nad 800 km od Moskve, kakih 500 km pred uralskim gorovjem, ki po večini tvori mejo med evropsko in azijsko Rusijo. V primeru naj služi razdalje med Dunajem in Trstom, ki znaša nad 350 km. Slobodskoj je mesto, ki šteje nad 10.000 prebivalcev in kjer se izdeluje dosti piva, žganja, užigalic in usnja; razvita je tudi trgovina, posebno z žitom. Leži ob reki Wiatki, ki se blizu Elabuge, kjer je tudi dosti slovenskih ujetnikov, izteka v Kamo, ki se južno od mesta Kazan izteka v Volgo. Blizu Slobodskoja je ob reki Wjatki mesto Wjatka, ki je glavno mesto istoimenskega političnega okrožja ter šteje nad 25.000 prebivalcev. Celokraj je velika nizka ravan, iz katere se dvigajo griči do višine 230 m. Zemlja je, če se iz-